

Eginald Norbert Schlattner
- un scriitor de expresie germană din Transilvania -

Drd. COLDEA Elena Teodora Mihaela
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Abstract: *The success story of this Romanian series can be summarized in a single sentence: what was initially conceived as a 30-page novel and presented to the German publisher Fischer, was developed step by step, a broad and valuable literary scenario , over 2000 pages, successfully published by Zsolnay Publishing House: 1998 The beheaded rooster (translated into Romanian in 2007), 2000 Red gloves (translated into Romanian in 2011), 2005 Piano in the fog (translated into Romanian) in 2014), by Schiller Publishing House in 2012 Odem and Mein Nachbar, der König (not translated yet in Romanian), by Pop Publishing House 2018 Wasserzeichen (not yet translated in Romanian), which enters the history of literature. The spatial framework of these works focuses on Transylvania, even though the Banat and the Old Kingdom are used as a basis for comparison. The time period covers the period from 1942 to 1960, and the first-person narrator's family history is intertwined with historical events. However, the novels are not published chronologically for the actual events: The red gloves, which the book market offers as the second novel, are in fact the end of the series.*

Key words: *Red gloves, Piano in the fog, The beheaded rooster.*

Povestea de succes a acestei serii romane poate fi rezumată într-o singură frază: ceea ce a fost inițial conceput ca nuvelă de 30 de pagini și care a fost prezentat editurii germane Fischer, a fost dezvoltat pas cu pas, un scenariu amplu și valoros literar, de peste 2000 de pagini, publicat cu succes de către Editura Zsolnay: 1998 *Cocoșul decapitat* (tradus în limba română în anul 2007), 2000 *Mănușile roșii* (tradus în limba română în anul 2011), 2005 *Pianul în ceață* (tradus în limba română în anul 2014), de către Editura Schiller în 2012 *Odem* și *Mein Nachbar, der König* (netraduse încă în limba română), de către Editura Pop 2018 *Wasserzeichen* (netradus încă în limba română), care intră în istoria literaturii. Cadrul spațial al acestor lucrări se concentrează asupra Transilvaniei, chiar dacă Banatul și Vechiul Regat sunt folosite ca bază pentru comparație. Perioada de timp acoperă perioada cuprinsă între 1942 și 1960, iar istoria familiei naratorului la prima persoană este împletită cu evenimente istorice. Cu toate

acestea, romanele nu sunt publicate cronologic desfășurării evenimentelor din realitate: *Mănușile roșii*, pe care piața de carte îl oferă ca al doilea roman, reprezintă de fapt sfârșitul seriei.

Opera epică a lui Eginald Schlattner se concentrează pe evenimente adevărate, din propria sa biografie sau din viața oamenilor pe care îi cunoaște, astfel încât în opera sa trebuie să se pună accent pe „problema adevărului și nu a realității”¹⁸⁴.

Transilvania, cu multietnicitatea sa plină de culoare, se pune ca obstacol împotriva uitării, deoarece consideră că istoria sașilor ardeleni se apropie încetul cu încetul de sfârșit, după mai bine 850 de ani de locuit pe aceste țărâni. În parohia Rothberg (Roșia) se vorbește despre „curse pentru același ultim sicriu”¹⁸⁵, care este încă disponibil gratuit în biserica protestantă din localitate, așa cum o spune Eginald Norbert Schlattner. Ultimii sași de aici sunt însoțiți în drumul spre eternitate, de români și țigani. Această imagine este exemplară și pentru alte comunități din sat, chiar și pentru soarta întregii comunități româno-germane. Din acest motiv, romanele sunt înțelese ca și cronici ale unei lumi scufundate, ca și cronici ale unei istorii contemporane „În jurul celor patru cărți ale sale, el a dezvoltat saga transilvăneană, o dedicație plină de dragoste pentru echilibrul fragil al conviețuirii românilor, maghiarilor și țiganilor, germanilor, evreilor și ucrainenilor, sensibilă, critică, deschisă”¹⁸⁶.

Seria romanelor lui Eginald Norbert Schlattner poate fi văzută și într-un context mai larg. „Schlattner a adăugat un nou capitol surprinzător din sud-estul Europei la Marea Literatură, privind originea și declinul unui popor”¹⁸⁷.

Realitățile care încă mai făceau parte din viața de zi cu zi din România, în anii 1990, pot fi citite acum în aceste cărți, aspect care este asociat cu o picătură de melancolie a tuturor celor care au trăit în acea perioadă și care au fost implicați în comunitățile săsești din Transilvania. Decizia sașilor ardeleni de a-și părăsi țara, l-a determinat pe Schlattner să își trezească amintirile sale despre originile proprii, astfel că acum își va aminti și îi va servi pe ceilalți interesați, de lumea pierdută a sașilor transilvăneni.

¹⁸⁴Interviu cu Eginald Schlattner publicat în „Siebenbürgische Zeitung” în 15 septembrie 2004.

¹⁸⁵Citat din seara de lectură desfășurată în data de 30.01.2012 în Sibiu, material video aflat în arhiva personală a autorului Eginald Norbert Schlattner la Parohia Roșia, jud. Sibiu.

¹⁸⁶Jens Langer, *Entdeckungen des Bleibenden. Eginald Schlattner feiert morgen 75. Geburtstag* (Traducerea noastră: *Descoperirile celor rămași. Eginald Schlattner sărbătorește maine 75 de ani*) în „Allgemeine Deutsche Zeitung in Rumänien” din 12 septembrie 2008.

¹⁸⁷Ibidem.

„Trilogia lui Eginald Schlattner, este o arhivă care păstrează modul de viață al unei lumi, amestecul său dintre frumos și teribil este uneori uluitor. Poetica autorului poate fi redusă la o singură propoziție: istoria se separă, dar poveștile sunt cele care creează apropierea”¹⁸⁸.

Transilvania acționează ca model al unei lumi multietnice și multiconfesionale în operele lui Schlattner, ca o regiune care a trecut printr-o carieră independentă, care a format atât populația majoritară, cât și minoritatea. Dezvoltarea exemplului *sasului transilvănean*, ca membru de bază al poporului român, trebuie să fie înțeles în interacțiune reciprocă. Prin urmare, o considerație izolată este imposibilă, deoarece imaginea de sine a unui grup este determinată de imaginea celui alt.

Acest design intercultural și sentimentul de apartenență pot fi văzute ca modele, cu rol important într-o Europă a prejudecăților. Reprezentanții ambelor popoare au devenit, ceea ce sunt astăzi, deoarece, trăind împreună în același spațiu și-au lăsat amprenta asupra conștiinței colective. Identitatea de grup, deja indicată, este rezultatul etniei, culturii, valorilor și normelor, limbii și denumirii. Interacțiunea dintre „noi” și „ei” se bazează atât pe diferențe, cât și pe asemănări. Este important să putem percepe și trata aceste diferențe și asemănări, deoarece fiecare locuitor al Transilvaniei este afectat de realitatea apropierii imediate. Această apropiere poate fi acceptată și prezentată ca o provocare, dar poate fi, de asemenea, respinsă și, prin urmare, poate fi dăunătoare. Alți doi termeni pot fi adăugați aici, și anume *identitatea* și *alteritatea*. Aceștia sunt termeni dialectici, se completează, dar se exclud reciproc. Un concept nu poate fi definit fără celălalt, deoarece unul are nevoie de caracteristici ale altor categorii pentru auto-definire. Numai prin experiența *alterității* poate omul să-și recunoască propriul sine, adică propria identitate. Acest proces se bazează pe incluziune și excludere, cel propriu devine al său prin celălalt. „În provincia sa din Transilvania, ca într-un tablou panoramic, Eginald Schlattner dezvăluie o provincie a Europei, care a fost întotdeauna acolo, vitală, deteriorată, marginalizată de centrele europene. Ceea ce a fost separat în altă parte cu mult timp în urmă, se află aici aproape unul de altul. Europa Transilvaniei este poliglotă, multiconfesională, bogată în culturi

¹⁸⁸Wolfgang Schneider, *Nirgendwo ist Gnadenflor. Ein Panorama aus Miniaturen: Eginald Schlattner bewahrt Siebenbürgen* (Traducerea noastră: *Nicăieri nu este Gnadenflor. O panoramă a miniaturilor: Eginald Schlattner sprijină Transilvania*), în *Frankfurter Allgemeine Zeitung* din 19 octombrie 2005. <https://www.genios.de/presse-archiv/artikel/FAZ/20051019/nirgendwo-ist-gnadenflor-ein-panora/FOC20051019402191.html>

complementare. Schlattner este în această poveste și avocatul ei corect, fără folclor ¹⁸⁹.

Fără lumea transilvăneană, literatura de expresie germană ar fi numărat cu patru romane mai puțin. Scriitorul Eginald Norbert Schlattner pare a fi o fântână adâncă și inepuizabilă. Există destule povești din și despre Transilvania, astfel încât aici, această diversitate poate fi simțită ca un dar divin, care trăiește mai presus de toate pentru că este vizualizată în opere literare. „Principiul de bază a pastorului și scriitorului Schlattner este nu numai bogata sa experiență, care prin curriculum vitae arată că a suferit răni și privațiuni, ci și lumea multietnică transilvăneană a germanilor, românilor, maghiarilor, țiganilor – principiul lui primordial este mai presus de toate, o artă uimitoare a vizualizării, o prezență a memoriei, la care autorul se referă nu numai ca salvare, ci și ca amenințare”¹⁹⁰.

Seria romanelor lui Eginald Schlattner poate fi considerată un epilog către Transilvania, deoarece istoria lumii cere prețul său. Acestea sunt decizii la fel de politice ca și evenimentele istorice, decizii individuale și colective, care fac ca un popor precum sașii transilvăneni să dispară într-un timp scurt. Succesul celor patru romane se bazează pe prezentarea realistă a faptelor. Acesta trezește amintiri și emoții în cititor, având ca dovadă numeroasele recenzii publicate în țările vorbitoare de limbă germană. Cu toate acestea, ideea că acest cititor ajunge într-o lume pierdută este de o reală importanță.

Printre cele mai cunoscute publicații care analizează lucrările lui Schlattner se numără *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *Frankfurter Rundschau*, *Neue Zürcher Zeitung*, *Süddeutsche Zeitung*, *Spiegel*, dar și jurnalul de specialitate *Literaturen*. „Marele epilog al lui Schlattner în Transilvania și exodul poporului său este la fel de colorat ca un vitraliu, o panoramă largă a oamenilor și evenimentelor, plină de senzualitate, cu melancolie, dar și cu dorință de temperament pentru limbaj și spirit”¹⁹¹. Odată cu apariția romanelor, *Mănușile roșii*, *Cocoșul decapitat*, *Pianul în ceață* și *Wasserzeichen*, Transilvania stă

¹⁸⁹Jens Lager, *Das Gelächter der Deklarissierten* (Traducerea noastră: *Comicul declarațiilor*) în publicația „Kulturland” din 6 august 2009. <http://www.kulturland.net/2005/12/23/101/#more-101>

¹⁹⁰Jan Koneffte, *Liebe in Zeiten von Tito und Stalin. Eginald Schlattners neuer Roman „Das Klavier im Nebel”*(Traducerea noastră: *Dragostea în vremurile lui Tito și Stalin. Noul roman al lui Eginald Schlattner „Pianul în ceață”*), din 21 noiembrie 2005. https://www.deutschlandfunk.de/liebe-in-zeiten-von-tito-und-stalin.700.de.html?dram:article_id=82500

¹⁹¹ Hans Christian Kloser, *Bunt wie ein Kirchenfenster. Eginald Schlattner wird siebzig. 13. September 2003* în „Neue Zürcher Zeitung”, <http://www.nzz.ch/2003/09/13/fe/article9302F.html>.

temporal, în centrul atenției și își poate dezlipi existența de identitatea comună europeană.

Bibliografie:

Hans Christian Kloser, *Bunt wie ein Kirchenfenster. Eginald Schlattner wird siebzig*. 13. September 2003 în „Neue Züricher Zeitung”, <http://www.nzz.ch/2003/09/13/fe/article9302F.html>.

Interviu cu Eginald Schlattner publicat în „Siebenbürgische Zeitung” în 15 septembrie 2004.

Jan Koneffte, *Liebe in Zeiten von Tito und Stalin. Eginald Schlattners neuer Roman „Das Klavier im Nebel”* (Traducerea noastră: *Dragostea în vremurile lui Tito și Stalin. Noul roman al lui Eginald Schlattner „Pianul în ceață”*), din 21 noiembrie 2005. https://www.deutschlandfunk.de/liebe-in-zeiten-von-tito-und-stalin.700.de.html?dram:article_id=82500

Jens Langer, *Entdeckungen des Bleibenden. Eginald Schlattner feiert morgen 75. Geburtstag* (Traducerea noastră: *Descoperirile celor rămași. Eginald Schlattner sărbătorește maine 75 de ani*) în „Allgemeine Deutsche Zeitung in Rumänien” din 12 septembrie 2008.

Jens Lager, *Das Gelächter der Deklarissierten* (Traducerea noastră: *Comicul declarațiilor*) în publicația „Kulturland” din 6 august 2009. <http://www.kulturland.net/2005/12/23/101/#more-101>

Wolfgang Schneider, *Nirgendwo ist Gnadenflor. Ein Panorama aus Miniaturen: Eginald Schlattner bewahrt Siebenbürgen* (Traducerea noastră: *Nicăieri nu este Gnadenflor. O panoramă a miniaturilor: Eginald Schlattner sprijină Transilvania*), în Frankfurter Allgemeine Zeitung din 19 octombrie 2005. <https://www.genios.de/presse-archiv/artikel/FAZ/20051019/nirgendwo-ist-gnadenflor-ein-panora/FOC20051019402191.html>